

Quatre bombers martinencs: Joan Balcells, Carles Roca, Aleix de Rivas i Jordi Grau

“Els incendis de 1994, com el de Sant Martí, van ser un punt d’inflexió per a la societat en general”

Bombers de la Generalitat de Catalunya és un cos que desenvolupa les funcions de prevenció i extinció d’incendis i de salvaments a Catalunya. Fins a l’any 1979, els serveis d’extinció d’incendis eren una competència de les diputacions provincials i dels ajuntaments. Amb la restauració de la Generalitat de Catalunya i un cop constituït el seu primer govern, va tirar endavant la creació d’un servei de bombers, recollint les competències que fins llavors duïen a terme les diputacions provincials i els ajuntaments. L’any 1980 es va produir el traspàs de serveis de les diputacions provincials a la Generalitat i es va establir una xarxa de parcs de bombers per donar

cobertura a tot Catalunya i per treballar en la prevenció i en la reacció per tal d’assegurar més seguretat en tots els àmbits. Bombers de Catalunya va néixer l’agost de 1982 i actualment l’integren uns 2.500 efectius professionals (dels quals només 30 són dones) i 2.500 efectius voluntaris. A Sant Martí hi resideixen com a mínim quatre bombers professionals, Joan Balcells, Carles Roca, Aleix de Rivas i Jordi Grau, als quals ens hem acostat des d’El Martinet per conèixer alguns aspectes de la seva vida i activitat. El nostre agraïment a Carles Roca i al parc de bombers de Vilafranca per les facilitats donades per visitar les seves instal·lacions.

E.M.: De petits ja volíeu ser bombers?

Joan Balcells: No, de petit pensava més a ser ministre o fuster. Va ser de més gran, quan feia de lampista, que em vaig plantejar si aquella era la meua carrera. Llavors vaig tenir el meu primer contacte amb el món dels bombers, em vaig informar sobre els passos a seguir per accedir a auxiliar forestal i, després de dos anys, hi vaig poder entrar.

Carles Roca: Jo sóc fill de Gavà i, quan era un infant, hi va haver un incendi i em va cridar l’atenció el món dels bombers. Després, d’adolescent i arran d’uns amics dels meus pares que vivien a Begues i que eren voluntaris forestals, amb 18 anys em vaig apuntar d’auxiliar.

Aleix de Rivas: No, no és vocacional. Sóc bomber per casualitat. Quan estava a la universitat hi havia un parc de bombers al costat i vaig fer les proves per la campanya forestal, i va ser llavors que em vaig plantejar ser bomber com a futur professional.

Jordi Grau: De petit, no recordo si m’ho havia plantejat; de més gran, em vaig dedicar de forma exclusiva al ciclisme fins a arribar a dedicar-m’hi professionalment durant tres anys. Quan vaig deixar la bicicleta, va ser quan em vaig plantejar quin era el camí professional que volia seguir i vaig decidir ser bomber.

E.M.: Com és el dia a dia en un parc de bombers?

J.B.: Catalunya es divideix per àrees d’emergència, que en total són set: Terres de l’Ebre, Tarragona, Lleida Girona, Barcelona centre, Barcelona Nord i Barcelona Sud, i pot ser que hi hagi petites diferències entre cada una de les àrees. Fem horaris de 24 hores, dividits en quatre torns (torn A, torn B, torn C i torn D) i el relleu de torns és a les 7 del matí. Durant les hores de cada torn s’ha de comprovar tot el material i fer diverses tasques al parc. Som un cos reaccionari no un cos preventiu, actuem quan hi ha una emergència. Quan tenim un avís, deixem tot el que estem fent (cuina, mecànica, gimnàs, dutxa) per poder sortir el més ràpid possible.

C.R.: A Vilafranca tenim un quadre de tasques per a cada un dels dies de la setmana, dia de neteja, dia de visites, etcètera.

A.R.: Les dinàmiques de parc (neteja, revisió...) les estableix cada parc de bombers, no està unificat perquè hi ha moltes realitats diverses en els parcs.

J.G.: Com han comentat, el nostre horari és de 24 hores de treball i de 72 hores de descans. Durant la guàrdia, donem prioritat absoluta als serveis que van sorgint. A més a més, al parc fem les tasques de revisió de material, pràctiques i simulacres per mantenir-nos al dia i una mica d’esport. La resta d’hores fem vida al parc, cuinem, mengem, descansem...

E.M.: Creieu que la condició física és indispensable en la vostra feina?

J.B.: No, no és un requisit tenir una molt bona condició física. Els bombers fem vida als parcs de bombers i aquests estan dotats de gimnàs per poder facilitar que els bombers es cuidin físicament. Però per al bomber com a persona i com a professional és una seguretat saber que estàs bé físicament i poder afrontar la teua feina amb la màxima seguretat possible.

C.R.: Abans qui passava la revisió mèdica anual, era puntual i feia les proves físiques rebia un pagament en concepte de plus de productivitat. Ara això no existeix. Però molts bombers queden fora de la feina per fer sortides esportives.

A.R.: El perfil general del bomber és una persona activa i que en els dies lliures i per plaer acostuma a fer activitats esportives, ja sigui córrer, anar amb bici, escalada, submarinisme, etcètera.

J.G.: Una bona condició física no és indispensable, però sí que és recomanable per afrontar millor els possibles serveis. També hi ha excel·lents bombers que no tenen una bona condició física, però que tenen molta experiència, “saber fer” o empatia. La condició física no és la mateixa quan tens 30 o 60 anys, però en la mesura del que es pot s’ha de treballar la part física, i no només com a bombers, sinó totes les persones.

E.M.: Un parc de bombers realitza funcions diferents en una àrea urbana que en una àrea rural?

J.B.: Hi ha parcs més grans i parcs més petits en funció de l’àrea geogràfica i del nombre de població. A Martorell, som un

Joan Balcells Sellarès és bomber des del 2011 i treballa al parc de Martorell.

Jordi Grau Sogas és bomber des del 2011 i treballa al parc de Montblanc.

Aleix de Rivas Pou és bomber des del 2005 i treballa al parc de Guardiola de Berguedà.

Carles Roca Girona és bomber des del 1998 i treballa al parc de Vilafranca del Penedès.

mínim de 6 persones i fem sortides per mobilitat (accidents de trànsit), indústria i habitatges.

C.R.: A Vilafranca, també som un mínim de 6 persones, i estem en una àrea amb una extensió molt àmplia on hi ha distàncies de fins a 25 km. A les sortides, el mínim és de tres, per tant queden 3 persones al parc, i són sortides per focs a les xemeneies, indústria, accidents de cotxes i tractors, i neteja de calçades a l'època de verema.

A.R.: A Guardiola de Berguedà és un medi totalment rural, on la població no depèn dels bombers, sinó que les persones estan habituades a resoldre petits incidents. Les sortides que fem són per accidents, sortides a la temporada de bolets per cerques de gent que s'ha perdut i per foc a les xemeneies en les cases de segona residència.

J.G.: En zones rurals, els mínims per torn són més baixos. Per exemple, a Montblanc som 3 bombers per guàrdia, i quan hi ha una sortida ens trobem que som tan sols 3 bombers i hem de tirar el servei endavant amb molts pocs recursos humans. A més, els parcs que et poden donar ajuda es troben a una distància destacable. En canvi, en àrees urbanes els mínims són més alts per cobrir un nombre més elevat de serveis. A Montblanc, tenim sortides de totes les tipologies, des d'accidents de trànsit, focs de vegetació, incidents en indústries, obertures d'habitatge...

“És curiós, la nostra feina és bruta, però en canvi se'ns veu com a herois”

“Cada guàrdia és diferent, amb diferents tipus de serveis, i això t'obliga a mantenir la formació al dia, és una feina en equip”

“Som un cos reaccionari, no un cos preventiu, actuem quan hi ha una emergència”

E.M.: La jornada laboral (un dia de feina de 24 hores i tres dies de descans) facilita la conciliació familiar?

J.B.: Hi ha famílies de tot. No sempre poden estar cada nit a casa, però per altra banda tens altres dies per poder estar amb la canalla i fer tasques diverses. Però si posem una balança, els pros poden més que els contres.

J.G.: Crec que precisament un dels avantatges dels bombers és l'horari: un cop t'has acostumat a la jornada de 24 hores, tens temps per dedicar a la dona, als fills, a la casa i tens temps per a les teves coses. Ara bé, quan entres a les set del matí de guàrdia, saps que són 24 hores consecutives que viuràs exclusivament com a bomber.

A.R.: En general, crec que és al revés, els bombers *pringuem* més que la resta.

C.R.: Exacte. Perquè som els que tenim més temps lliure entre setmana i en horaris on la resta de la família no està a casa.

Els meus companys cuinen, fan tots els tràmits administratius familiars, fan la casa, i tot el que convingui.

E.M.: Un dels últims fets més mediàtics va ser l'incendi d'Horta de Sant Joan. Hi va haver un punt d'inflexió arran d'aquest fet?

J.G.: Jo encara no era dins el cos de bombers i ho he viscut *a posteriori* del que he pogut assabentar-me i el que ens han comentat de manera oficial dins el servei. Sí que hi ha una conscienciació que la nostra seguretat és la prioritat i s'han fet protocols de seguretat per anar endavant, però com que tots els serveis són diferents, en la majoria dels casos no podem aplicar els protocols tal com estan escrits, si no en molts casos no podríem ni actuar. També, les retallades i la falta de personal ens ha fet anar endarrere.

J.B.: Pel que fa a l'organigrama i el cos de bombers, no ha canviat. La intenció és seguir protocols més segurs en incendis forestals, dotar els bombers amb més mitjans i material, emissors amb GPS... però la realitat és que érem vulnerables i continuem sent vulnerables. Hem d'aprendre què es va fer malament, saber els límits de treball i treballar quan la situació és segura.

C.R.: Per mi un dels pitjors incendis és el del 1994 en què es van cremar 70.000 hectàrees, entre les quals hi havia Sant Martí Sarroca. A més, el 1994 va ser un any de restriccions econòmiques i els recursos i els mitjans eren escassos per a l'enorme quantitat d'incendis que es produïen. Aquests incendis van ser un punt d'inflexió per a la societat en general. Van morir persones tant civils, com auxiliars forestals i bombers, però a la vegada es van poder mobilitzar centenars de voluntaris.

A.R.: La col·laboració ciutadana en grans incendis sempre s'ha donat, potser més a les àrees rurals, però també entre la població jove de grans ciutats. Ara s'ha restringit l'accés als voluntaris a les zones incendiades, per un tema de seguretat dels mateixos voluntaris i també per no endarrerir les tasques dels bombers, que estan més formats per detectar els perills i per poder marcar un pla d'extinció del foc. Igual que la col·laboració amb els ADF per tal de poder unir forces i anar tots cap a una mateixa direcció. Els ADF de cada població poden fer el primer atac o confinament i coneixen el territori (camins, senders, accessos, hidrants viables...)

E.M.: “Els bombers salvem persones, no salvem bancs”, és una de les frases que hem pogut veure en diversos parcs de bombers. Com afecta la situació econòmica actual en la vostra feina?

J.B.: L'última oposició és la del 2009 (la 7609), o sigui fa 6 anys, i mentrestant la gent es va jubilant. Aquests últims anys, al treballador públic se li han reduït els dies de festa, de manera que aquests dies serveixen per fer guàrdies i cobrir els llocs vacants.

C.R.: En l'actualitat, i dins la campanya de cada estiu, a més del nostre horari habitual, estem obligats a cobrir les guàrdies d'estiu entre juliol i agost, és a dir, tres dies extres de feina de 10 hores cadascuna.

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

A.R.: Les mancances de personal se supleixen pel mateix cos de bombers. A tota l'administració, hi ha hagut afeccions amb tema de sous -baixada de sous i sense cobrar les pagues extres, d'horaris, de material, de promocions. A més "cobrim", que vol dir que quan un parc de bombers té una persona per sobre del mínim, aquesta persona es trasllada aquell dia a cobrir un lloc a un parc de bombers que està per sota del mínim dins de la seva àrea. Però en un futur podrà ser a qualsevol de les set àrees catalanes.

J.G.: Com ja s'ha comentat, el primer que es nota és en la davallada de recursos humans. No hi ha noves promocions de bombers i, per contra, hi ha molts companys que ja arriben a l'edat de jubilació que és als 60 anys. I el segon que es nota és amb el material: tenim algun material dels anys 80 i que ara ja està obsolet, per exemple el material d'excarceració dels vehicles en accidents de trànsit. El cos de bombers vivim amb incertesa el futur, però esperem que en un futur pròxim tot vagi millor.

E.M.: Com planifiqueu el vostre futur dins del cos de bombers?

J.G.: Espero que es faci un concurs de trasllats, que no n'hi ha hagut des que vaig entrar al cos. M'agradaria anar-me acostant i acabar al parc de Vilafranca del Penedès, perquè estàs a prop de casa i perquè coneixes el territori, que és un gran avantatge.

C.R.: Com ara. Pujar de categoria, a caporal i a sergent és complicat perquè hi ha molt poques vacants. A més, has de tenir uns requisits com antiguitat, l'oposició i mèrits. A més, en haver-hi menys places, has de tenir flexibilitat per traslladar-te a altres zones, i amb família és més difícil. A més, tu pots ser un bon bomber, però no tenir intel·ligència emocional per dirigir un equip i un operatiu ni tenir dots de lideratge.

A.R.: Molta gent no vol pujar de categoria per la responsabilitat que comporta i que deixes d'estar a primera línia d'actuació activa.

J.B.: I hem de tenir en compte que encara és més difícil segons la zona. A Lleida, per exemple, ja costa entrar com a bomber, ja que només hi ha 8 parcs de bombers professionals.

E.M.: Un clàssic de cada any és el Calendari dels Bombers on s'idealitza la vostra imatge. Hi participariéu?

J.B.: De calendaris, n'hi ha dos. El calendari oficial que col·labora amb l'Hospital de Sant Joan de Déu i pel qual la recaptació va destinada a la investigació de malalties infantils, i en el qual participo sempre. I després hi ha el calendari dels bombers amb poca roba que va sorgir com a mitjà per finançar la participació en els Jocs Olímpics de Polícies i Bombers. Avui dia, la recaptació va destinada una part als jocs olímpics i l'altra part a causes socials. Jo, en aquest no hi he participat, però sí que hi participaria.

C.R.: Jo més que el calendari, reivindicaria la imatge dels

bombers antics, que feien un horari de 24-24 (24 hores de feina i 24 hores de descans) i no de 24-72, que a més tenien un segon treball perquè el sou de bomber era minso. El bomber era una mica mal vist i mal valorat. Però des del 1994, 11-S d'Estats Units, els calendaris..., s'ha idealitzat la figura del bomber, s'ha posat de moda. Però en el calendari amb poca roba, jo no hi participaria.

A.R.: A més, som un cos que no multem ni reprimim i se'ns veu com els bons. En relació al calendari, jo no hi participaria, sóc tímid i vergonyós. Però és curiós, perquè la nostra feina és bruta, acabem bruts, però en canvi ens veuen com a herois.

J.G.: El calendari que comentes serveix per finançar viatges a competicions entre bombers i, a més, es dona una part de la recaptació a causes benèfiques. Jo no hi he participat perquè no vaig a aquestes competicions i, a més, crec que no tinc el millor físic per sortir amb poca roba. Tinc companys que sí que hi han participat i que els ha agradat; a més, és per una bona finalitat.

E.M.: Quelcom que us agradaria afegir?

J.B.: Insistir que hem de vetllar per la seguretat dels bombers. En casos d'incendis forestals, que els boscos estan bruts, plens de rostolls perquè no es fa una gestió adequada, és preferible que es cremi el bosc a perdre vides humanes, ja que el bosc es pot regenerar, però les vides humanes, no.

A.R.: Ara estem exposats i observats per tothom, que et pot gravar amb càmeres i mòbils, i a vegades això et condiciona en la forma de treballar, ja que has de justificar decisions que es prenen en moments concrets i sota situacions de pressió. A més, la població ha de saber utilitzar els recursos escassos dels quals disposa el cos de bombers i en situacions justificades.

J.G.: Comentar que la feina de bomber és molt agràida pel fet de donar servei a la ciutadania; cada guàrdia és diferent amb diferents tipus de serveis, t'obliga a mantenir la formació al dia, és una feina en equip... Per tot això, estic content de ser bomber.

Més informació a http://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/bombers

**Cristina Amela
Assun Domènech
Josep Matas (fotos)**

Algunes dades d'interès sobre l'equipament dels bombers

- Un camió equipat amb el material bàsic per a una intervenció costa 400.000 €, aproximadament.
- El jaquetó i els pantalons especials amb què van equipats els bombers té un import de 600 €, aproximadament.
- L'autoescala per a intervencions en alçada té una llargada de 24 metres. El cost total d'aquest equip és d'uns 600.000 €, aproximadament.
- La construcció d'un parc de bombers estàndard té un pressupost de 2 milions i mig d'euros, aproximadament.

Cal Agustí
restaurant

Av. del Castell, 90 - Sant Martí Sarroca
Tel. 93 899 12 03 = 649 327 723
olga@calagusti.com www.calagusti.com

Obert de dimecres a diumenge i les nits de divendres i dissabtes

GLAÇACOLLS S.L. Josep Mora Fabregat

FRED INDUSTRIAL I AIRE CONDICIONAT

C/ Josep Pla, 18
08731 SANT MARTÍ SARROCA (Barcelona)
Tel. 93 899 51 91 - Fax 93 899 71 47
glacacolls1@hotmail.com